

Pravna spora med Perzijo in Rusijo

Perzijske čete bodo zapustile perzijske kraje

VARNOSTNEGA SVETA

New York, 4. apr.—Križa, ki nastala v organizaciji Združenih narodov zaradi spora med Rusijo in Rusijo, se je ublažila. Namenja kažejo, da bo končan, ko se bodo člani varnostnega sveta sestali na svoji 11. seji. Problem je še vzpostavljenost med Rusijo, Ameriko in Veliko Britanijo.

Pravna spora med Perzijo in Rusijo, ki so povzročili krizo, da morajo čete zapustiti njeno ozemje, temveč Amerika in Velika Britanija. Sporna kost je olje. Amerika in Velika Britanija imata na svoji strani devet članov varnostnega sveta, Rusija pa samo dva. Če Rusija lahko računa na podporo Poljske.

Dejstvo v mednarodnem pravnem zasenčenju vsa druga. Člani, ki so pred člani varnostnega sveta. To bo ponovno razpravljano teden dni. Ameriški diplomati nestrpijo povratka sovjetske delegacije na sejo.

Prezerva med Rusijo in Perzijo je izzvala krizo zadnjih dni. Je Andrej Gromyko, ruski poslanik v Washingtonu, načelnik ruske delegacije, ki se varnostnega sveta. Protest, ker je bil preden se mora vršiti diskuzija. Izjavih Perzije, sprejet, da je predlagal odložitve do 10. aprila, a je bil zavrnjen. Njegov predlog je podoben Oscar Lange, poljski poslanik v Washingtonu in rezistent poljske vlade.

Perzijski predstavnik Ala, reprezentant perzijske vlade, ki je potisnil spor v osrednje, je včeraj izjavil, da so zagotovila, katera je bila dobila od sovjetske vlade. V tem smislu je izjavil, da je bil preden se mora vršiti diskuzija. Izjavih Perzije, sprejet, da je predlagal odložitve do 10. aprila, a je bil zavrnjen. Njegov predlog je podoben Oscar Lange, poljski poslanik v Washingtonu in rezistent poljske vlade.

Perzijski predstavnik Ala, reprezentant perzijske vlade, ki je potisnil spor v osrednje, je včeraj izjavil, da so zagotovila, katera je bila dobila od sovjetske vlade. V tem smislu je izjavil, da je bil preden se mora vršiti diskuzija. Izjavih Perzije, sprejet, da je predlagal odložitve do 10. aprila, a je bil zavrnjen. Njegov predlog je podoben Oscar Lange, poljski poslanik v Washingtonu in rezistent poljske vlade.

Perzijski predstavnik Ala, reprezentant perzijske vlade, ki je potisnil spor v osrednje, je včeraj izjavil, da so zagotovila, katera je bila dobila od sovjetske vlade. V tem smislu je izjavil, da je bil preden se mora vršiti diskuzija. Izjavih Perzije, sprejet, da je predlagal odložitve do 10. aprila, a je bil zavrnjen. Njegov predlog je podoben Oscar Lange, poljski poslanik v Washingtonu in rezistent poljske vlade.

Perzijski predstavnik Ala, reprezentant perzijske vlade, ki je potisnil spor v osrednje, je včeraj izjavil, da so zagotovila, katera je bila dobila od sovjetske vlade. V tem smislu je izjavil, da je bil preden se mora vršiti diskuzija. Izjavih Perzije, sprejet, da je predlagal odložitve do 10. aprila, a je bil zavrnjen. Njegov predlog je podoben Oscar Lange, poljski poslanik v Washingtonu in rezistent poljske vlade.

Perzijski predstavnik Ala, reprezentant perzijske vlade, ki je potisnil spor v osrednje, je včeraj izjavil, da so zagotovila, katera je bila dobila od sovjetske vlade. V tem smislu je izjavil, da je bil preden se mora vršiti diskuzija. Izjavih Perzije, sprejet, da je predlagal odložitve do 10. aprila, a je bil zavrnjen. Njegov predlog je podoben Oscar Lange, poljski poslanik v Washingtonu in rezistent poljske vlade.

Perzijski predstavnik Ala, reprezentant perzijske vlade, ki je potisnil spor v osrednje, je včeraj izjavil, da so zagotovila, katera je bila dobila od sovjetske vlade. V tem smislu je izjavil, da je bil preden se mora vršiti diskuzija. Izjavih Perzije, sprejet, da je predlagal odložitve do 10. aprila, a je bil zavrnjen. Njegov predlog je podoben Oscar Lange, poljski poslanik v Washingtonu in rezistent poljske vlade.

Perzijski predstavnik Ala, reprezentant perzijske vlade, ki je potisnil spor v osrednje, je včeraj izjavil, da so zagotovila, katera je bila dobila od sovjetske vlade. V tem smislu je izjavil, da je bil preden se mora vršiti diskuzija. Izjavih Perzije, sprejet, da je predlagal odložitve do 10. aprila, a je bil zavrnjen. Njegov predlog je podoben Oscar Lange, poljski poslanik v Washingtonu in rezistent poljske vlade.

Perzijski predstavnik Ala, reprezentant perzijske vlade, ki je potisnil spor v osrednje, je včeraj izjavil, da so zagotovila, katera je bila dobila od sovjetske vlade. V tem smislu je izjavil, da je bil preden se mora vršiti diskuzija. Izjavih Perzije, sprejet, da je predlagal odložitve do 10. aprila, a je bil zavrnjen. Njegov predlog je podoben Oscar Lange, poljski poslanik v Washingtonu in rezistent poljske vlade.

Amerika poslala noto Vorošilovu

Ruske čete naj zapuste ogrska oljna polja

Budimpešta, Ogrska, 4. apr.—Ameriška vojaška misija je naslovila noto maršalu Klementu Vorošilovu, poveljniku ruskih okupacijskih sil na Ogrskem, v kateri pravi, da ameriška vlada zahteva takojšnjo evakuacijo sovjetskih čet z oljnih polj v južnozgodnjem delu Ogrske in da mora izročiti ta polja ameriškim lastnikom. Polja so posest ameriških oljnih kompanij.

Nota je bila dostavljena ruskemu maršalu 22. marca. Ta pravi med drugim, da je ameriško poslanstvo v Moskvi dobilo navodila, naj razpravi o stvari s sovjetskimi zunanji uradniki.

Ako ruske čete ne bodo zapustile oljnih polj, tedaj bo Amerika obdolžila Rusijo kršenja provizij premirja. Ameriški krogi v Budimpešti trdijo, da so Rusi poškodovali oljnake in da škoda znaša \$25,000,000.

Nota dalje pravi, da so reprezentanti ameriških oljnih kompanij pripravili za pogajanja in posvetovanja z ruski vojaškimi avtoritetami glede obratovanja oljnjakov.

Doznanja se, da Vorošilov še ni odgovoril na ameriško noto. Ali bo pristal na zahtevo, je odprto vprašanje. Ameriška vlada je dala razumeti maršalu, da bo štela interese oljnih kompanij na Ogrskem.

Veselje med grškimi monarhisti

Plebiscit o povratku kralja Jurija

Atene, Grčija, 4. apr.—Grški monarhisti, ki so zmagali pri volitvah, se radujejo. Konstantin Tsaldaris, eden izmed voditeljev monarhistične stranke, je naznanil, da bo kmalu odrejen plebiscit o povratku kralja Jurija, ki se nahaja v izgnanstvu v Londonu, v Grčijo.

Nadškof Damaskinos, grški regent, je konferiral z voditelji monarhistične stranke glede formiranja nove vlade. Levičarska osvobodilna fronta (EAM) je bojkotirala volitve. T. Parsalides, tajnik te fronte, je dejal, da se 30 odstotkov volilcev ni udeležilo volitev.

Tsaldaris bo morda predsednik nove grške vlade. Sedanjí premier Sophoulis je bil povabljen, naj postane član nove vlade, toda povabilo je odklonil. Georges Papandreu, eden izmed voditeljev liberalne stranke, je tudi odklonil povabilo, naj postane član vlade.

Voditelji monarhistične stranke trdijo, da bodo imeli najmanj 200 izmed 375 sedežev v novem parlamentu.

Dogovor, sklenjen med grško vlado, Veliko Britanijo, Francijo in Ameriko v avgustu preteklega leta, prepoveduje razpis plebiscita glede restavriranja monarhije v Grčiji najmanj dve leti po splošnih volitvah. Monarhistična stranka ni imela besede pri sklenitvi dogovora in njeni voditelji trdijo, da dogovor za nje ne velja. Tsaldaris je namignil, da bo plebiscit kmalu odrejen.

Volitve v Grčiji so se vršile pod zaščito britske okupacijske sile, ker je dežela v bistvu britski protektorat. Britski zunanji urad je oblikoval politične

Amerika bo izročila baze Kubi

Pogajanja v Washingtonu zaključena

Washington, D. C., 4. apr.—Državni tajnik James F. Byrnes je obvestil Kubo, da se bo Amerika odpovedala vsem bazam na Kubi, ki so bile zgrajene v vojnem času. Kubanski poslanik Guilermo Belt je potem na sestanku s časniki dejal, da so bila zadevna pogajanja, ki so se pričela v septembru preteklega leta, zaključena.

Byrnes je dejal, da bodo baze izročene Kubi 20. maja, ko bo dežela praznovala 44-letnico svoje neodvisnosti. Glavna ameriška baza je v San Antoniju, 20 milj južno od Havane, glavnega mesta. Zgrajena je bila v času največjih aktivnosti nemških podmornic in je stala več milijonov dolarjev. Ta baza je še pod kontrolo ameriške letalske sile.

Drugi dve bazi sta bili evakuirani. To sta mornarična baza pri San Julianu in letalska baza pri Camagueyju.

Stalna ameriška mornarična baza pri Guantanamo, katero je Kuba odstopila Združenim državam l. 1902, ni prizadeta.

Nemiri v severni Mandžuriji

Kitajski komunisti aretirani v Peipingu

Peiping, Kitajska, 4. apr.—Nepokoj in nemiri se širijo v severni Mandžuriji, pravijo poročila. Ti so deloma posledica odhajanja ruskih čet iz Čangčuna Harbina in drugih mandžurskih mest.

Prišlo je do novih spopadov med četami kitajske centralne vlade in komunističnimi silami, v katerih je bilo več ubitih in ranjenih. Izgleda, da konflikt ne bo izravnal kljub sporazumu, ki je bil sklenjen med komunisti in kitajsko centralno vlado.

Glavno poročilo nemirov je v krajih ob železnici Mukden-Čangčun. Močne komunistične sile so zbrane v bližini Čangčuna. Bojazen je, da bodo nastale bitke, ko bodo ruske čete zapustile to mesto. Prej je bilo naznanjeno, da bo evakuacija ruskih čet dovršena 10. aprila.

Komunistične sile so zasedle več mest in vasi v bližini Čangčuna. Med temi sta Tatung in Koošantun, 13 milj južnozgodnjem od Čangčuna. Nepotrjeno poročilo pravi, da so komunisti udri v predmestja Čangčuna. Telefonska zveza med Čangčunom in Harbinom je pretrgana.

Enote civilne in vojaške policije v Peipingu so vprizorile navale na stanovanja komunistov v Peipingu in aretirale 48 komunistov. Navale je odredil policijski načelnik Čenkung.

Delna evakuacija ruskih čet iz Rumunije

Bukarešta, Rumunija, 4. apr.—Poročilo pravi, da so sovjetske avtoritete odločile za delno evakuacijo ruskih čet iz Rumunije. To dostavlja, da bo v Rumuniji ostalo le okrog 100,000 ruskih vojakov in uradnikov vojaške administracije.

Britski letalci napadli indoneške sile

Batavija, Java, 4. apr.—Britski letalci so metali bombe na indoneške sile, zbrane pri Bandoeng. Več članov te sile je bilo ubitih in ranjenih. Britske vojaške avtoritete pomagajo holandskim silam pri zatiranju revolte domačinov.

Smernice v Grčiji, katere je zaštel bivši premier Winston Churchill.

DEBATA O BODOČNOSTI FRANCOSKE REPUBLIKE

Herriot kritizira volilne metode levičarskih strank

SOCIALNE ODGOVORNOSTI DRŽAVE

Pariz, 4. apr.—Ustavna skupščina je odprla najvažnejšo debato v 70 letih francoskega političnega življenja—debato, ki bo odločila, pod kakšno ustavo bo francoska četrta republika vladala. Debata bo trajala več dni in gotovo je, da bo vroča.

Edouard Herriot, bivši premier in veteran v francoski politiki, je v svojem govoru ostro obsodil nove volilne metode, katere so začrtali voditelji levičarskih strank. Ti so osvojili skupno listo kot blok, dočim je Herriot zahteval, da volilni sistem, ki je bil v veljavi 75 let, ostane. Ta se tiče volitev po distriktih, ne po strankarskih blokih.

Razlike mnenj o tem in drugih ustavnih vprašanjih bodo gotovo ovirale delo skupščine pri sestavljanju nove ustave. Nekaj je skupščina že storila. Sprejela je deklaracijo o človeških pravicah kot uvod nove ustave. Ta je nadomestila ono, ki je bila objavljena po revoluciji l. 1789.

Nova deklaracija vsebuje 36 členov. Besedilo teh naglašuje obveznosti države napram državljanom, kakor tudi obveznosti državljanov napram državi. Stari pojmi o svetosti privatne lastnine morajo biti zavrženi. Na podlagi deklaracije se bo četrta republika približala idealu socialne države, ker bo morala prevzeti določene socialne in ekonomske odgovornosti v interesu ljudstva kot celote.

Nova ustava bo garantirala državljanom svobodo govora, tiska in zborovanja, pravice do stavke, dela, vzgoje in zdravstvene oskrbe. Eden člen pravi, da se lastninska pravica ne sme zlorabljati v svrhu izkoriščanja.

Poteze argentinskega predsednika

Poslal bo misijo v Rusijo

Buenos Aires, Argentina, 4. apr.—Uradni in neuradni krogi so pozdravili vest iz Washingtona, da bo Amerika imenovala poslanika za Argentino kot gesto, da polkovnik Juan D. Peron, ki je bil izvoljen za predsednika argentinske republike pri volitvah, ne bo imel potežkoč z Ameriko. Ameriški državni departament je dobil kľofuto, ker se je vmešal v volilno kampanjo v Argentini z objavo "plave knjige" in obdolžitvijo, da ima Peron zveze z nacisti in fašisti, Argentinski državljani so obsodili intervencijo z izvolitvijo Perona za predsednika.

Vse kaže, da bo Peron igraval Ameriko v njeni tekmi z Veliko Britanijo za argentinska tržišča. Uradni krogi vidijo v naznanilu iz Washingtona, da bo Amerika imenovala poslanika, Peronovo moralno zmago.

Iz zanesljivih virov se doznavajo, da bo Peron poslal posebno misijo v Moskvo. Načelnik te misije bo polkovnik Domingo Mercante, bivši delavski minister. Mercante je bil pri volitvah izvoljen za guvernerja province Buenos Aires.

Kljub poročilom iz Washingtona, da imenovanje poslanika ne bo rezultiralo v reviziji ameriške politike napram Argentini, je bojazen, da bosta Velika Britanija in Švedska dobili dostop do argentinskih tržišč, kar bo udarec Ameriki. Francija je

Rekordna produkcija v Ameriki

Truman svari pred inflacijo

Washington, D. C., 4. apr.—Predsednik Truman je na sestanku s časniki izjavil, da so bile glavne potežkoče v zvezi s programom preureditve industrije za produkcijo civilnih potrebščin premagane in da bo Amerika v tem letu dosegla rekord v produkciji. Vrednost produktov bo znašala najmanj \$150,000,000,000.

Predsednik je omenil, da številno brezposelnih je okrog tri milijone, zaeno pa je napovedal, da se bo znizalo. On je ponovno opozoril javnost na nevarnost inflacije in naglasil, da mora kontrola cen ostati.

"Zadovoljiti se ne smemo s sedanjimi dobrimi znamenji napredka," je dejal. "Borba za preprečenje inflacije se mora nadaljevati. Veljavnost zakonov o kontroli cen in ekonomski stabilizaciji se mora podaljšati."

Truman je objavil poročilo, katero je sestavil John W. Snyder, direktor urada za ekonomsko stabilizacijo. Dejajle, da je poročilo najboljši odgovor onim, ki kritizirajo politiko mezd in cen njegove administracije in trdijo, da ta zavira preureditev industrije za produkcijo civilnih potrebščin.

Ford naznanil odslovitve delavcev

Pomanjkanje jekla je vzrok

Detroit, Mich., 4. apr.—Ford Motor Co. je naznanila, da bo danes odslovila okrog 35,000 delavcev in zmanjšala produkcijo avtomobilov, ker se zaloga jekla hitro črpa. Nekateri jeklarske kompanije so omejile obrat zaradi stavke rudarjev na polju mehkega premoga.

Naznanilo dostavlja, da bo odslovitve delavcev začnana. V tovarnah Ford Motor Co. v Detroitu in drugih mestih je upošlenih okrog 90,000 delavcev.

Produkcija avtomobilov in tovornih avtov v tovarnah Ford Motor Co. je znašala povprečno 3500 dnevno. Uradniki kompanije so izjavili, da bo obrat obnovljen v polnem obsegu, ko se bodo zaloga jekla, ki je potrebno v produkciji avtomobilov, povečala.

Tovarne korporacije General Motors še niso obnovile obrata, ker še niso rešene pritožbe krajevnih avtnih unij. Walter P. Reuther, ki je bil izvoljen za predsednika mednarodne avtne unije na konvenciji v Atlantic Cityju, N. J., je izrazil upanje, da bodo pritožbe kmalu rešene. Več tisoč avtnih delavcev počiva.

Chicago, 4. apr.—Carnegie-Illinois Steel Corp., podružnica korporacije United States Steel, je naznanila, da je morala omejiti produkcijo jekla v svojih tovarnah v South Chicagu in Garyju, Ind., zaradi pomanjkanja premoga. To je nastalo zaradi stavke rudarjev.

Trdi se, da bodo morale tudi druge jeklarske kompanije v čikaškem distriktu omejiti obrat zaradi pomanjkanja premoga.

naznanila, da bo pošljala Argentini vojaške potrebščine. Amerika in Velika Britanija sta se z dogovorom obvezali, da ne bosta pošljali orožja Argentini.

Poučeni krogi trdijo, da bo Amerika, ki se je odločila za imenovanje poslanika, tudi preklicala trgovinske restrikcije in s tem omogočila pogajanja z Argentino.

Za novega poslanika v Argentini bo najbrže imenovan George Messersmith.

Velika Britanija za zvezo s Francijo

Domače vesti

Nov grob v Detroitu

Detroit.—Po daljši bolezni je 29. marca umrl Mathew Gorišek, star čez 73 let, doma iz vasi Griže pri Celju, Štajersko, v Ameriki od 1902. Do 1939, ko mu je umrla žena, je živel v Nokomisu, Ill., in se zelo udeleževal pri SSPZ, bil delegat l. 1909 in z združitvijo prišel k SNPJ. Tukaj je bil član društva 518. Bil je naprednega mišljenja. Po smrti svoje žene je odločil rudarsko delo, prišel v Detroit in si pri hčeri Anni, poročeni Wells, ustanovil dom. Bil je skrben oče svoji družini. Zapuščila štiri odrasle otroke—Edwarda, Mary, Thero in Anno in več drugih sorodnikov, v starem kraju pa dva brata in sestro, ako so še živi. Društvo 518 izreka družini sožalje.

London, 4. apr.—Zunanji minister Ernest Bevin je v odgovoru na vprašanje izjavil v parlamentu, da je Velika Britanija za sklenitev zveze in utrditev prijateljskih odnosov s Francijo, je rekel Bevin. "Vlada je sklenila prijateljski pakt s Sovjetsko unijo in je za sklenitev aličnega pakta s Francijo. Tak pakt je potreben v interesu zaščite pred možno nemško agresijo v bodočnosti."

Za sklenitev zveze z Veliko Britanijo se je izrekel Felix Gouin, socialist in predsednik francoske vlade, na konvenciji svoje stranke v Parizu zadnje sobote. Bevin je naznanil v parlamentu, da je Velika Britanija pripravljena za pogajanja s Francijo glede sklenitve politične in vojaške zveze s Francijo.

Ko je bil general Charles de Gaulle predsednik francoske vlade, so se vršila pogajanja glede sklenitve zveze z Veliko Britanijo. Sprejet je bil zaključek, da se mora prejšnji problem Sirije in Lebanona ter Porurja in Porenja, nemških industrijskih provinc. Spor med Londonom in Parizom, nanašajoč se na situacijo na Srednjem vzhodu, je bil izravnal.

Nova delavska stranka v Franciji

Kampanja za zvišanje mezd odprta

Paris, 4. apr.—Ako bo narodna skupščina sprejela predlog voditeljev levičarjev, bo Francija dobila delavsko stranko, katero bodo tvorile delavske organizacije. Predlog so podprli člani odbora, katerega tvorijo socialisti, komunisti in radikalci. Ti so se izrekli za dalekosežne finančne in socialne reforme. Program reform bo predložen skupščini.

Od zmage levičarskih strank pri splošnih volitvah v oktobru igra važno vlogo Zveza francoskih strokovnih unij. Celo De Gaulle, ki je vodil opozicijo proti vmešavanju unij v zadeve zunaj njihovega delokroga, se je moral ukloniti.

Zveza francoskih strokovnih unij je bila ustanovljena l. 1906. Borila se je za zvišanje mezd in zboljšanje položaja delavcev. Zdaj vodi kampanjo za zvišanje plač državnim uradnikom in uslužbencem. Zveza šteje 5,500,000 članov.

Vlada je nedavno dala zagotovilo, da bodo vsi državni uslužbenci dobili dodatna plačila, ker so se življenjski stroški povečali, toda besede ni držala. Plačila, katero prejema državni uslužbenci sedaj, zadostuje komaj za živila.

Predsednik Zveze strokovnih unij je Leon Jouhaux. On ima važno besedo v odločitvah glede zadev ekonomskega in političnega značaja. Jouhaux je prepričan, da bodo delavci dobili zadostno.

Washington, D. C., 4. apr.—Senat je potrdil imenovanje W. A. Harrimana za poslanika v Angliji. On bo nasledil Johna G. Winanta, ki je nedavno resigniral. Harriman je bil prej ameriški poslanik v Moskvi.

Senat potrdil imenovanje Harrimana

Washington, D. C., 4. apr.—Louis F. Budenz, bivši urednik lista Daily Worker, glasila ameriške komunistične stranke, je udrihal po komunistih, ko je nastopil pred kongresnim odsekom, ki vodi preiskavo neameriških aktivnosti. Dejajle je med drugim, da je komunistična stranka orodje sovjetskega zunanjega urada. Budenz je pred nekaj meseci izstopil iz komunistične stranke, vstopil v katoliško cerkev in potem sprejel pozicijo profesorja na katoliški univerzi Notre Dame v Indiani.

Konferenca direktorjev svetovne banke

Washington, D. C., 4. apr.—Prva seja direktorjev nove svetovne banke se bo pričela 6. maja. Vršila se bo v hotelu Washingtonu in trajala bo več dni.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto. \$3.00 za pol leta. \$1.50 za četrti leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto. \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year. Chicago and Cicero \$7.50 per year. foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

Viharji v varnostnem svetu

Par dni pred pričetkom teločega zasedanja varnostnega sveta UNO v New Yorku je izgledalo, da se bodo duhovi v areni mednarodne politike pomirili in da ne bo prišlo do obetajočega viharja v zadevi perzijskega vprašanja. Tega mnenja je bil tudi Donald Bell, ki je pisal članek "Začetek dobe miru", katerega smo objavili zadnji tork na tretji strani. Bell je navadno zelo oprezen in dober analist, toda to pot je tudi njega situacija prevarala.

Clovestvo res želi, da bi čim prej nastopila doba miru, trajnega miru in ne samo doba premirja, v kateri se države oborožujejo in pripravljajo za nove krvave karnevale. Ampak dokler bodo države insistirale na svojo "suverenost", dokler se ne bodo tudi velesile podvrgele višji sili, to je mednarodni oblasti in reševale svoje spore okrog zelenih ali konferenčnih miz, toliko časa bo angel miru vedno v nevarnosti, da ga zbljuje na tla.

Kot smo že omenili na tem mestu, mi ne pričakujemo, da se bo iz sedanje perzijske afere izelil kak oborožen konflikt iz že navedenih razlogov. To bi bila sploh največja blaznost. Ampak to še ne pomeni, da tiski incidenti kot je perzijska afera ne vodijo v oborožene konflikte prej ali slej.

Da si tudi Rusija ne želi nobene vojne, je Stalin pred par tedni jasno povedal in to dejstvo tudi podčrtal v svojem odgovoru na vprašanja, ki mu jih je postavil neki ameriški poročevalec v Moskvi. Prav tista Stalinova izjava, kakor tudi vest, da bo Sovjetska Rusija potegnila svoje vojaštvo iz Irana ali Perzije, je nekoliko pomirila duhove.

Prav valed teh izjav je par dni izgledalo, da se bo pred varnostnim svetom stvar izrazvala brez kakšnega posebnega viharja. Ampak pritisk na našega državnega tajnika Byrnesa, da mora v varnostnem svetu odločno nastopiti proti Rusiji je povzročil precej viharja. Kot čitamo iz Washingtona, so se že pojavile govorice, da bo Byrnes dobil breco, ako bo vodil kakšno "apizarstvo" napram Moskvi. Prav to je menda vzrok, da je državni tajnik nastopil tako nespravno in odklonil vsak kompromis z ozirom na sovjetski predlog, naj se ta zadeva odloži do 10. aprila.

Da je prišlo do tega viharja, je predvsem krivda na strani Moskve, ker je precej lahkomišelnost dala povod za to antisovjetsko gonjo. Ta povod je dala s cinično krátkivjo pogodbe, katero je bila sklenila z Anglijo in Iranom, z Ameriko pa "gentlemanski" dogovor, da bodo vse tri velesile potegnile vojaštvo iz Perzije do 2. marca—šest mesecev po kapitulaciji Japonske. Moskva je naznanila z Ameriko in Anglijo vred, da se bo držala te pogodbe, toda pozneje se je "premisllila" in iz te pogodbe napravila krpo papirja.

Kričenje mednarodnih pogodb in dogovorov sicer ni nič novega, pa bilo to na strani katerekoli sile, posebno pa velesile. Toda državni zapadni kapitalistično-imperialistični držav so pri tem večji mojstri in bolj uglašeni kot so v Moskvi. Navadno skrbje, da se drže "protokola". Svoje interese si znajo zavarovati brez odprtih krištev mednarodnih dogovorov na način kot je to storila Rusija v Perziji. V Washingtonu, Londonu in Parizu so bolj rafinirani gentlemani z bolj uglašeno diplomacijo, kar je vse posledica dolgotrajne izkušnje.

To uglašenost sta Anglija in Amerika pokazali tudi v Perziji. Svoje vojaštvo sta sicer potegnili iz Irana še pred 2. marcem. Ampak to ne pomeni, da sta pobrali vsa svoja šila in kopita. Kot pravi Moskva, je Anglija pred potegnitvijo svoje armade oborožila vse nomadske rodove v južnem Iranu in tudi med njimi pustila svoje agente. Isti viri tudi poročajo, da je zadnja leta vojaško in politično stremirala lepo število perzijskih evnuhov in jih poslala v sovjetsko okupacijsko cono — po 500 na leto. Gram Swing pa je poročal po radiu, da perzijsko vojaštvo vežbajo ameriški častniki.

Stvar torej ni tako lepa niti z "naše" strani in tudi ne tako brez provokacij napram Rusiji. To Rusiji seveda ne daje moralne pravice za teptanje mednarodne pogodbe, na kateri je njen podpis. Pokazuje pa, zakaj je tudi Rusija pričela "vrtati od znotraj" in inscenirala ali pomagala Kurdom, da so v severnem Iranu zrevoltirali in proklamirali Azerbejdžan za avtonomno republiko.

Ozadje vsega tega spora je seveda boj za perzijsko olje, kot smo že na tem mestu omenili. Ampak če bi šlo samo za olje, bi se ruški in anglo-ameriški imperialisti mogoče pobotali po znani formuli — z delitvijo plena. Če bi bila Moskva bolj zmerna in pripravljena postati "junior partner" anglo-ameriškega imperializma na Blížnjem vzhodu, bi danes ne bilo toliko "bliskanja in treskanja. Ampak ambicija Moskve je, da izpodrine anglo-ameriški imperializem z Blížnjega vzhoda in pride na eni strani do Perzijskega zaliva, na drugi pa do Sredozemskega morja. Oboje je zanjo sigurno toliko gospodarske in strateške važnosti kot je na primer Panamski prekop za Ameriko.

Kako se bo vsa ta imperialistična igra razvijala, je v naročju bogov. Rusija je vsled svoje "ajzenponarske" politike v Perziji zašla v defenzivo in zelo neprijeten položaj. Ampak solucija tega spora ni v gonji proti Rusiji ali njeni ekspanziji na račun zapadnega imperializma, marveč v INTERNACIONALIZACIJI vsah oljnih koncesij na Blížnjem vzhodu in omogočenje Rusiji, da pride do svobodne poti do Perzijskega zaliva in Sredozemskega morja. Do tega je prav toliko upravičena kot je Anglija ali katere koli druga država, ali pa Amerika do Panamskega prekopa, ki je zanjo tudi življenjske važnosti. Pri tem naj omenimo, da se je Amerika posluževala prav tako "ajzenponarskih" metod, da je prišla do tega prekopa. Ampak če hoče svet v miru živeti, mora biti konec vsega in vsakega imperializma. Vsaka druga politika vodi v novo svetovno katastrofo.

OD VZHODA PRIDE DAN . . .

Bellingham, Wash.—Zdaj, ko se je po koledarju pričela spomlad, se vreme zdi kot jesensko—dež, dež, dež, tako da ni za nobeno delo, razen v hiši, no in tako bom zopet "pomazal nekaj papirja."

Stavk tukaj sedaj ni in bolje je, da jih ni. Jaz ne delam nikjer, podpore pa tudi ne dobivam nobene, seve, imam nekaj prihrankov, katere sedaj trošim—dokler bo, bo! Sicer pa ne mislim, da bom še dolgo travo tlačil, kar mi ne dela nobene skrbi.

V prvi vrsti čitam Prosveto, ki baš sedaj prinaša zanimive članke in pisma iz Slovenije. Čitajoč ta pisma mi nemalokrat solze zalijejo oči; ne morem si pomagati, nato pa se potolažim, ker mi vest pravi: "Storil si svojo dolžnost kot človek in Slovenec!"

Prečital sem tudi novo ustavo federativne ljudske republike Jugoslavije, katere mi zelo ugaja. Glede društva in prispevanja darov za otroško bolnišnico v Sloveniji, ne bom pisal, ker nimam kaj . . . Sicer pa me ni nihče pooblastil, storil pa sem svojo dolžnost.

Zanimajo me tudi uredniški članki v Prosveti, da vojne z Rusijo ne bo. Po radiu slišim, da se je Stalin "udal" pritisku in obljubil, da bo potegnul vojaštvo iz Perzije (Irana), nakar sta se Anglija in Amerika oddahnili. Rad poslušam Edwarda A. Morrowa, ki govori po radiu vsako nedeljo dopoldne, tukaj na zapadu ob 10:45. On pove precej resnice in kot sodim, je nepristranski. Tako je rekel zadnjič, da ni dovolj samo organizacija Združenih narodov, da je treba tudi "dajati" in se samo "jemati" . . . Stalina je pohvalil kot spretnega diplomata, da je na pravi poti, ki vodi v uspeh, dočim se zapadni narodi lovijo za preteklost in jo skušajo obdržati, to je sistem izkoriščanja v kolonijah, dočim Rusija povzdiguje narode kulturno in jih uči moderne ekonomije. Naravno! Od tega ima profit narod in Rusija, ki mu pomaga!

Torej vojna bi bila zelo riskantna stvar, kakor pravi urednik Prosvete. In tudi kdo ve, koliko je skritega sovraštva proti kapitalizmu, za katerega javnost niti ne ve . . . Zdi se mi, da je oziroma nabito z neko nevidno eksplozivno . . . Kje so tiste obljube? . . . Kaj je z Atlantiskim čarterjem? Kako uposliti 60 milijonov oseb? Nikjer ni nobenega načrta! Med seboj se prepirajo o militarizmu, atomski bombi in Rusiji ter—kako bodo demokratizirali Japonsce in vse azijske narode, zraven pa groziljo Rusiji. Tako torej tavamo v tej "naši" deželi, ne da bi imeli načrt ali cilj.

Sedaj se je sestal tako zvan varnostni svet (Security Council) v New Yorku. No, ali bo kaj storil za blagostanje malih narodov, ali bo skušal ustaviti čilo, da ostane vse tako kot je bilo, da ima nekdo pravico prejemati \$166 na uro, dočim nekdo drugi mora dati življenje za . . . Ali se v velikih glavah porajajo takšna vprašanja? Ali ima naša vlada kakšen konkreten načrt za dobrobit vsega ljudstva? Ne, nima ga, ker ga ne more imeti, kajti je vse v rokah špekulantov za profit. Tako tavamo v negotovosti "mi," ki smo najbogatejši narod na svetu . . .

Vse kaže, da se je pričel stari sistem močno majati in militarni ne vedo kaj bi storili, zato grozijo z vojno, ker to je pač to, kar so se učili. Zanimava je tudi vest iz stare domovine, namreč da so Italijani v Reki in Trstu za Tita. Poročajo, da imajo na italijanskih zastavah partizansko rdečo zvezdo in celo napis "Vogliamo Tito!"

Če bi bil kdo pred 40 leti kaj takega omenil? . . . Tedaj so imeli Italijani Slovence za hlapčevski narod, sploh je bil Sloven v njih glavah nekaj manj vrednega. A danes? Seve, če bi Jugoslavija ostala kot je bila in obdržala kralja, potem se ne bi hoteli Italijani pridružiti Jugoslaviji. Razumeti pa je treba, da se ti domačini (Italijani) ne skladajo in ne družijo z Italijani iz Italije. Tržaški in drugi domači Italijani so proti temu,

da bi bili vladani od Rima. Oni vidijo v Italiji mizerijo. Radi pa imajo italijanski pesem in gledališče. Tržačan je svobodnega duha in nikomur pokoren; je tudi izobražen in je z njim užitek debatirati; v splošnem se zanima za napredek.

Kar koli bo razmejna komisija sklenila glede Trsta, naprednega duha, ki še živi med ljudstvom, ne bo uničila! Walter Winchell, znani radio-kričak, je povedal, da hoče Tito ukrasti Trst. Če bi ta gozbežda sam šel tja, bi videl, da Tito ne bi ničesar opravil, ako ne bi bilo ljudstvo na njegovi strani. Mož pač ne ve kaj ljudstvo hoče onstran Atlantika, prav tako ne pozna zgodovino Slovencev, kajti iz vasi, ne bi gobeždal takih budalosti, namreč da hočejo Slovence vzeti Trst Italijanom.

Resnica pa je prav na nasprotni strani, da so bili Slovenci oropani svoje zemlje in Trsta! Slovani so bili nekoč gospodarji Adrijanskega morja, torej tudi krajev, kjer stoji danes Trst in druga mesta. Naj citiram nekaj stavkov pesnika Vodnika, ki pravi med drugim: "Od nekdanj stanuje tukaj moj rod—če ve kdo za druž'ga, pove naj od kod." Tako je pel naš slavni pesnik Vodnik, prepričan, da Slovencec ni priseljenec v svoji domovini, pač pa sta se priselila Italijan in Nемец!

Nadalje nam pripoveduje zgodovina, da je ob Adriji živel nekoč mogočen narod—nekaj tisoč let pred Rimskim cesarstvom—za čigar izvor pa ne vedo, vendar pa skoro vsi novejši zgodovinarji prištevajo to ljudstvo k Ilirrom. Pesnik poje o tem narodu: "Mogočen na morju Ilir'jan je bil, ko se je Rimljan še ladje tesat' učil." Tako torej, naš slovenski narod! Tisočletja so valovi butali vanj in še butajo. Ampak, kakor pravi Michael Chok v svojem dopisu, "zora puca, bit' č' dana!"

Tolstoj je preokoval vstajenje Slovanov: "Od vzhoda pride dan . . ." Nimam namena povzdiguovati slovanstva nad drugimi narodi, ampak samo toliko, da bo enako vredni. enako spoštovan z drugimi narodi. To je moja želja in menda slehernega sina in hčere, ki jo je rodila slovenska mati! Sem proti fanatičnemu nacionalizmu kakršnega so gojili Nemci še v tistih časih, ko ni bilo ne duha ne sluha o kakem Hitlerju. In če kdo zahteva, da se ga spoštuje enako z drugimi, mu jaz pri-trdim, kdor koli bi že bil, kajti to še ni noben nacionalizem. Nacionalizem je to, če hoče nekdo biti nad drugim!

George Gornik.

IZ VASI PALČJE PRI
ŠT. PETRU NA KRAŠU

Bridgeport, O.—Prejela sem pismo od Marije Česnik iz Palčja. Ker nisem videla še v nobenem našem časopisu kakšnega sporočila iz te vasi, pričubujem to pismo v Prosveti, katero bo gotovo zanimalo rojake, ki so doma iz te vasi ali pa sosesčine. Pismo je datirano 28. dec. 1945 in se glasi:

Draga Ivanka!—Prejela sem Tvoje pismo, katero me je močno razveselilo. Najprej Ti spokopam, da je Tvoj brat Peter še živ. Tudi on je bil zelo vesel Tvojega pisma. Večkrat je ugal in se spraševal, če si živa in če mu boš pisala. Po dolgem času pa je prišel Tvoj glas. Lepo je, da tako skrbiš zanj, saj je potreben vsega!

On je bil l. 1941 vpoklican v italijansko armado; poslan je bil v Afriko, kjer je bil 15 mesecev, potem pa so ga ujeli Anglež. Nekaj časa se je nahajal v ujetništvu, nato pa je šel v partizane ter dospel skozi Dalmacijo v Jugoslavijo. Sedaj so vsi njegovi letniki doma, kakor tudi on, ki se je povrnil 5. decembra. Zelo je izčrpan, kar je razumljivo po tolikih letih vojaščine. Sicer ni nič poškovovan, vendar pa je bolan in reven ter bi potreboval boljše hrane, da bi si malo opomogel.

Sedaj Ti hočem nekoliko pisati o našem trpljenju, ki smo ga prestali v tej strašni vojni. L. 1941 so nas pregnali v južno Italijo. Tam smo bili 21 dni, seveda smo morali doma vse pu-

stiti. Čez 21 dni smo se povrnil domov, a nismo našli drugega kot golo zidovje.

L. 1943 je prišlo do razpada Italije in mi smo mislili, da je bilo konec vojne, a tedaj se je šele začelo naše trpljenje, kajti našo vas so zasedli Nemci, o katerih smo že prej vedeli kaj vse počenjajo z ljudmi. Najhušji pa so bili njihovi hlapci, belogardisti, ustaši, četniki in prostovoljci. Dan za dnevom so prihajali in nas strašili. Psovali so nas z banditi in grozili, da nismo drugega vredni kot da nas vse pobijejo, polijejo z benzinom in zapalijo. Seveda, tajili smo, da imamo kaj opraviti s partizani, kakor hitro pa so odšli iz vasi, smo pa zopet hoteli pripravljati za našo vojsko, da bo nam priborila svobodo. Mi smo se zavedali, da smo Slovenci in hočemo ostati Slovenci. In res smo dosegli, kar smo si tako želeli.

V naši vasi smo se borili od najmlajšega do najstarejšega. Kdor koli je zapazil sovražnika, je takoj sporočil moškim, da so se poskrili v bunkerje. Ko je prišel sovražnik v vas, so bili že vsi skriti. Prevarili so nas samo enkrat in ubili Kovačevga Jakoba.

Ivanka, ako bi skupaj sedeli leto dni in se pogovarjali, pa ne bi mogla vsega povedati o našem trpljenju v zadnji vojni. Vsi smo neprestano zrlj smrti obraz in bili pripravljani nanjo.

Čez dva meseca po razpadu Italije so Nemci uvedli preiskavo po hribih in gozdovih ter iskali partizane. Tu in tam so pustili kakšno strelivo in tako je naletel na granato moj sin spodaj pod vašo hišo, oziroma blizu Tvojege nekdanjega doma. Nenadoma je nastala silna eksplozija. Skočili smo iz hiš in pozevedovali kaj se je zgodilo, nato pa je priteklo sosedov fant in zakrčkal, da je našega Francilja ubilo. Z možem sva hitro tekla na prostor nesreče v upanju, da bi mu pomagala, toda on je bil že mrtev. Odšlo mi je obe roki, pokvarilo obraz in vsa čreva vrglo iz telesa. Ne moreš si misliti, kako nam je bilo hudo. Star je bil deset let. Sedaj imava še samo hčer, ki je zdrava in stara 20 let. Tudi zanjo sem imela dosti skrbi, da je ni kdo izdal, kajti vedno je delala za partizane.

Dne 9. maja 1944 pa so Nemci ubili mojega brata Toneta. V gozdu sta s šestnajstletnem sinom pripravljala drva, vračajoča se domov pa so Nemci pričeli streljati in ga ubili, sina pa pretepli, potem pa so ga gnali na Juršče, kjer pa se je pomikal med ljudmi in jim ušel. Domov se ni upal, ampak drugo jutro je prišel k stari materi in ves prestrašen povedal, da so očeta ušili. Ne moreš si misliti kakšna groza je prevzela njegovo ženo in tudi mene. Zapustil je sedmero otrok. Povej Blažu naj jim kaj pomaga. Truplo so šli iskati, a ga niso našli, sin pa je bil še ves prestrašen, vseeno pa je šel z njimi drugi dan, nakar so žrtve našli in pripeljali domov. Imel je vsa razbita glavo in strte kosti. Vse skupaj so zavezali v ruto in ga niso nič pokazali ženi, drugi dan pa pokopal. Čez dva meseca pa je umrl najmlajši sin, star sedem let, tako da je ostala s šestimi otroci. Najmlajši je star tri leta. Še enkrat Te prosim, povej Blažu in njegovi ženi, naj jim kaj pošljeta, pa četudi je staro, ker jim bo prišlo vse prav. V mesecu aprilu l. 1945 pa je umrla naša mama.

Dne 9. maja so prišli v našo vas Nemci s kaminioni, avtomobili, mitraljezi in bilo je tako streljanje in grmenje kot na fronti. Vsi smo mislili, da bodo ubili vsi, ki so bili na polju. Vračali so se domov z belimi ruticami v rokah, češ, da se podajo in da ni treba streljati. Tisti dan so vse vaščane spodili na vas k Martinkovi hiši z namenom, da jih postrelijo. Okrog nas so postavili strojnico, zato smo se pripravili na smrt in molili. Potem so mlade moške odpeljali za hišo in jih silno pretepli; mislili smo, da bodo vsakega sproti ubili, vendar pa jih niso, ampak tako pretepli, da bodo udarce čutili do smrti. Med tem časom pa so rabljili vse

pokradli po hišah in naložili na avtomobile.

Da, Ivanka, veliko smo pretrpeli v tej strašni vojni, sedaj pa bi potrebovali dobre hrane, da bi se malo utrdili, toda po vsaki vojni je slabo, posebno pa po tej, ki je bila tako strašna kot še nikoli nobena. Sedaj upamo, da se bodo razmere polagoma izboljšale, ker smo dobili dobrega vladarja maršala Tita.

Sedaj pa hočem poročati o žrtvah iz naše vasi. Jakoba Kovačevskega si poznala. Njega so ubili belogardisti, ker je delal doma v vasi za partizane, a ga je nekdo izdal. Ko so prišli v vas, je bežal, da bi se skrnil v bunkerju, a med begom je bil zadet od dveh strelcev v prsa in trebuh. Čez tri ure je izdihnil svojo dušo. Ko je bil ranjen, se je skrnil v neki hlev, kjer ga je našla vsega v krvi njegova žena in mu dala malo vode, nato pa so ga prenesli domov.

Sin od Lojze Matijeve je tudi padel v vojni, prav tako sin od Janeza Johancevega. Vratarjevega pa so Nemci ubili in živega pekli ter sesekali, tako da so pripeljali domov samo hosen mesa in kosti. Dalje sta bila ubita sin in hči od Jakovga Pepeta, France Šmit pa je izgubil štiri sinove. Sicer pa kaj bi Ti opisovala, ko ne poznáš vseh. Iz naše vasi manjka 18 oseb.

Vojne strahote so minile, naših mrtvih pa ne bomo nikdar pozabili. Samo da smo priborili, za kar smo se borili! Mi nismo omahovali in smo se bojevali za slovenske pravice. Res da še sedaj n' vse v redu, vendar pa se bodo polagoma razmere izboljšale. Sedaj zopet brez skrbi spimo, poprej pa smo neprestanoma poslušali streljanje in grmenje. Ponoči so nas tudi zmeraj klicali, zdaj eni zdaj drugi in nismo vedeli kdo so, kakor hitro pa smo bili sigurni, da so bili partizani, smo jim hitro dali jesti. Če pa smo čutili, da so sovražniki, smo bili pa kar tiho, kajti oni so hodili ljudi skušati, toda nas niso nikoli prevarili. Zvečer smo zamašili vse luknje in zakrili okna, bili tako tiho, da bi slišali miško, če bi tekla. Sedaj pa lahko zopet vriskamo in svetimo ponoči in podnevi.

Sedaj pa zaključujem, draga Ivanka, in Te prosim, če bi nam kaj poslala, ker smo potrebni vsega. Če si blizu mojega brata Franka, daj mu prečitati to pismo. Njemu smo že večkrat pisali, a nismo prejeli še glasu od njega, dočim smo prejeli pakete, za katere se prav lepo zahvaljujemo. Pozdravljam vse skupaj—Marija Česnik.

Zelo so trpeli naši bratje in sestre, zato jim moramo pomagati vsak po svojih močeh!

Jenny Glivar.

KAMPANJA ZA
MLADINSKO BOLNIŠNICO
V SLOVENIJI

Cleveland, O.—Kakor je bilo že razvidno iz raznih objav SANSa, se je ta organizacija zavezala, da bo od sedaj naprej zbirala vse prispevke med ameriški Slovenci za zgradnjo mladinske bolnišnice v Sloveniji. Vsota je določena \$150,000. Kot je razvidno, je začetek že tu, namreč zbrana je v ta namen že vsota blizu \$50,000, torej je potrebno zbrati še \$100,000.

Na seji eksekutive in širšega odbora SANSa, ki se je vršila 9. marca, je bilo utemeljeno, da bi ta vsota približno zadostovala za zgradnjo res lepe in moderne bolnišnice, katere bi odgovarjala potrebam in bila ne le v ponos samo Sloveniji, temveč tudi Jugoslaviji. Kar bi znašalo preko te vsote, se bi porabilo za opremo in druge stvari, ki so potrebne za bolnišnico, na primer za zdravniške aparate, instrumente itd.

Bolnišnica naj bi bila tudi trajen spomenik ameriškim Slovincem, ki bi spominjal našo nekdajno domovino, da je bil nekoč naš ameriški naseljenec, ki je res čutil za brate in sestre v stari domovini, posebno ob času njihovega zgodovinskega preporoda.

Tak monument bi še vedno stal, ko ne bi bilo več sledu o ameriških Slovincih. Svota, ki je bila določena za

zgradnjo bolnišnice, po mojem vidiku, ni pretirana, ni več. Če bi sleherni ameriški Slovinc daroval le nekaj dolarjev, to humanitarno akcijo, bi bilo veliko več kot je določena ta. Pri tej akciji se ne bi ozirali na mržnje in različne prepričanje, pač pa se bi vsi strnili skupaj in tekli med seboj, kdo bo več v ta blag namen, saj bi svojimi prispevki ohranili več slovenskih otrok, katerih vojna zapustila razne kalbne ni, ki so posledica pomankanj in trpljenja. Posebno v številu otrok se je nalezila berkuloz.

Če želimo, da bodo ti otroci zopet ozdraveli, potem jim rama nuditi zdravniško nego in dati priliko, da se bodo vrili v bolnišnicah. Tudi arški Slovenci moramo doprinositi svoj delež v svrhu ozdravit slovenskih otrok, tako da bodo čisti slovenski rod zdrav in pak!

Tu je sedaj prilika, slovenski rojak in rojakinja, brat in sestra, da pokaže svoje čuteče srce in teh nedolžnih otrok in si v Sloveniji in prispeva svoj delež! To te veže človeška in vsakega dolžnost!

O vsem tem smo razpravljali 26. marca na seji podružnice SANSa in prišli do zaključka, da zbiramo prispevke za bolnišnico v našem okrožju, kjer podružnica 48 SANSa, zvanem Collinwood, katere je center Slovenski delodajdom na Waterloo rd.

Določeno je bil pričetek kampanje, in sicer od 15. la naprej. Takrat bodo vsi števni zastopniki kot posredniki članu podružnice 48 SANSa s pooblastitvijo in nabirali polami od hiše do hiše ter vprašali za prispevke za mlado bolnišnico v Sloveniji. lje bodo prošena za prispevke naša društva, ki spadajo v področje naše podružnice, tako klubi, organizacije, podjetja, vsi slovenski terti razne kulturne in prostovoljne organizacije, katerim je bilo v pisnih pojasnjenih zaključkih. Vemo in verujemo, da vsi kateri v preteklosti dobro poznajo svoje humanitarne sposobnosti, da bodo tudi to pot globoko ali v žepe in prispevali vsaj pač razmere dopuščajo, kampanja se bo vršila samo sed dni. Tisti, ki bodo prispevali tisoč dolarjev ali več, bodo imeli posebno priznanje organizacije, bodo dobili ustanovnih članov, tisti, ki prispevali stotak ali več, bodo bili naslov častnega člana, oti bi prispevali manj kot \$5, se in ne manj kot \$5, se smatrajo za podporna člana, mena prispevali večje bodice, slana v staro domovino ter la v arhivu, kjer bodo pridobili poznihi potomcem o naših tvovalnosti.

Ker bo kampanja trajala mesec dni, upamo da prvi odlašali, pač pa prispevati prihihi. Prispevate zastopnikom ali pa prispevati vsak čas spodaj podpisani, ki je tajnik podružnice SANSa. Za vsako vsoto prejeli potrdilo. Prispevke lahko pošljete po pošti, ako ter, in sicer na naslov 15605, terloo rd., Cleveland 10, O. Potrdilo vam bomo dostavili pošti. Ne pozabite pravilno slova, prav tako je potrebno različno in pravilno zapisi me in vsoto.

Eksekutiva SANSa bo v kem objavila razglas za kampanje, katere se bo vršila pod slovenskih naselbinah pod spicijo podružnice SANSa, pa ni podružnice, se pa vrši kampanja pod avtoriteto drugih organizacij ali pa se na naklonjenosti tej kampanji. Pri zbiranju denarja za humanitarne namene, smel imeti nihče predstave kajti tu gre za nedolžne ske otročičke, da se jih rešijo gotovo smrtjo in jih ozdravijo bodo delali za svojo pravo domovino, v kateri bo vredno živeti. Dragi brat, sestra, za to gre in ne za komunizem, klerikalizem ali šizem!

Pridružite se vrsti prijateljev! (Dalej na 2. strani)

Vesti iz nove, prerojene Slovenije in Jugoslavije

Obsodba funkcionarjev Praštedione

Prvi okrožni narodni sodnik v Zagrebu se je 22. novembra pričel proces proti 14 vodilnim funkcionarjem Prve hrvatske praštedione (Praštedione) in funkcionarjem svedske banke, ki so bili dobi okupatorji. Obtožbe so bile, da so v dobi okupacije postavili podrejene jim ugovore v celoti v službo okupatorjevega režima, da so dobili ogromne kredite za izvoz proizvodnje v podjetjih, ki so izdelovala blago za potrebe sovražnikov, da so delovali pri ropanju narodnih premoženj in premoženj v omejitih, da je okupatorji izropali našo državo v svobodni državi, da so tudi nevarne vojaške dobave. Tu so vladale obupne razmere. Delavci so stalno ovajali ustaškim oblastem. Generalni ravnatelj podjetja je po prihodu Nemcev postal ustaški klatvec Milobar, ki je 1. 1941 vodil ustaše, na pokolje Srbov in je sam ubil bivšega delavca tvrdke Drach ter truplo vrnil v Kolpo. Pliverić se kot predsednik društva vsega tega ni sramoval.

Kot izrazit predstavnik tujega kapitala v upravi Praštedione je bil tudi bivši minister belgajske reakcionarne vlade dr. Milan Vrbanić, predsednik in generalni ravnatelj Hrvatske svedopce kreditne banke, katerih delnice so bile do 90 odstotkov v rokah madžarskega kapitala. Ta banka je tudi sama dajala velike kredite podjetjem, ki so delala za Nemce. L. 1942 je Vrbanić vstopil v ravnateljstvo tvrdke Drach in je za početje te družbe sodgovoren. Za protiuslugo je klatveca Milobara postavil za člana nadzorstva Hrvatske svedopce kreditne banke. Vrbanić je bil tudi funkcionar med vojno ustanovljenih družb za pospeševanje izvoza v države. Med drugim je bil v upravi Podunavskega d. d., ki je bilo ustanovljeno za trgovinske posle z Madžarsko in Nemčijo in je imelo vrhu tega važne politične naloge v zvezi s kombinacijo za povratak Otona Habsburškega na prestol nekake "podunavske monarhije." Vrbanić je bil tudi član ravnateljstva nemške družbe A. E. G.

Sličnih dejanj so bili obtoženi tudi ostali vodilni funkcionarji Praštedione. Ravnatelj Turković je bil predsednik zadruge "Hrvatski Radiša," ravnatelj Katičić pa je bil delegiran v podjetje Bata, ki je med vojno dobavilo sovražnikovi vojski za 1900 milijonov kun blaga.

Po petdnevni razpravi, v kateri je bilo do podrobnosti dokazano zločinski protiljudski in izdajalski delovanje obtožencev, je sodišče v ponedeljek razglasilo sodbo.

Predsednik Praštedione Djuvara Stipetić je bil obsojen na smrt s streljanjem, generalni ravnatelj Pliverić na 18 let prisilnega dela, ravnatelj Katičić na 20 let prisilnega dela. Vsem se zapleni vsa imovina.

Nadalje je bil ravnatelj tvrdke Drach Ivo Milobar v odsotnosti obsojen na smrt s streljanjem in zaplenbo imovine. Na 10 let prisilnega dela in zaplenbo imovine so bili obsojeni predsednik Hrvatske svedopce kreditne banke dr. Vrbanić ter v odsotnosti člana uprave te banke Franjo Kiseljak in Evgen Klenčević. Končno so bili obsojeni ravnatelj Praštedione Milivoj Črnadak na 5 let prisilnega dela, ravnatelj svedopce kreditne banke dr. Mondekar na 2 leti prisilnega dela in zaplenbo imovine, razen stanovanja, dr. Valdemar Lunaček, član ravnateljstva Hrvatske svedopce kreditne banke za 3 leta izgube političnih in državljanjskih pravic ter zaplenbo celotne imovine, in član ravnateljstva A. E. G. Vlado Andriević na 2 leti odvzema svoboda in zaplenbo imovine.

Istočasno je bila izrečena zaplenba imovine Prve hrvatske praštedione in Hrvatske svedopce kreditne banke ter imovine vseh podjetij, ki so bila v sklopu z imenovanimi bankama.

Ali je treba tega? "Crni kanali, po katerih se pretaka različen živež in blago, ki je na karte, vodi k tistim, ki si vse to lahko privoščijo po "crnih" cenah. Vsi vemo, da to ni prav, da je to greh, storjen nad skupnostjo. Zavedamo se, da smo mi sami tisti, ki smo poklicani, da razkrinkamo brezvestne spekulante. Razloženo nam je tudi, kam naj se obrnemo in kjer naj prijavimo "crne" grehe. Kljub temu pa gledamo, kako delajo pujsi "crno" smrt, danes tu, jutri pri sosedu, se jezimo, se grizemo in zvrčamo krivdo na neko oblast, katera pa smo mi sami. Na koga naj se torej upravičeno jezimo? Na koga naj zvrčamo krivdo? Ali na tiste, ki nezakonito koljejo, prodajajo in kupujejo? Ne! Saj poznamo ljudi, poznamo sami sebe in vemo, da je treba res volje in pravega odnosa do skupnosti, da sami ne pademo v te "crne" grehe. Jeziti in zgrazati se moramo torej edinele nad seboj, nad vsakim posameznikom, ki te oblasti: svojih pravic in dolžnosti še danes ne zna izjavljati.

Z desetimi besedami, izgovorenimi na pravem mestu, bo dosegeno več koristi, kot je storjeno škode z vsem šepetanjem, zabavljanjem od ust do ust.

Morda pa imaš pomisleke? V družini, kjer je pujske storil "crni" smrt, imajo tudi sina. Ta sin pa ima funkcijo. "Nevarna zadeva," si misliš in ne ukrešaš ničesar. Ni nevarna! Kdor krši postavo, je kriv, pa naj ima ne vem kako visok naslov ali položaj. Če ti bo kljub temu hotel delati sitnosti, ker si storil svojo dolžnost, priljvi se njegov. Odloči se torej končno, pojdi in povej na pravem mestu, kje si videl kaj nepravilnega in kmalu boš opazil uspeh tam, kjer bo najbolj očiten, kjer bo največ zalagal — v lastni skledil Zoran Mušič.

Gradnja cest

V krškem okraju gradijo ceste. V našem težko prizadetem izseljeniškem pasu v krškem okraju je gradbeno ministarstvo pričelo s cestnimi deli, za katere je določil kredit 3 milijonov din. Program dela je enakomerno razvrščen po izseljeniškem pasu, tako da bo možna zaposelitev izseljencev brez daljše hoje od kraja bivališča do delovnega mesta. Za nabavo materiala po potrošenih samo 10 odstotkov kredita, ves ostali denar pa bo porabljen za delavske mezde. Dela so bila izbrana tako, da jih bo mogoče s tem kreditom dokončati. S tem se bodo tudi znatno zboljšale prometne

Teror na Grškem

Ateens. — ONA — (Poroča Konstantin Poulos). — V podeželnih grških pokrajinah, v katerih živi preko 65% vsiega prebivalstva, vlada danes strah pred organi vlade, pritisk radi nepravičnega in politično usmerjenega razdeljevanja dobav UNRRA-e, in teror žandarmerije in monarhističnih tolpi. Te obtožbe prihajajo ne le iz krogov levice, temveč tudi s strani ministrov in visokih uradnikov iz centra.

Zveze tega upustošenega kraja z ostalo Slovenijo, kar bo v znatni meri olajšalo obnovo.

—Po Slov. Poroč.

Beseda primorske duhovščine

Spomenica slovenske duhovščine iz pasa B mednarodni komisiji za Julijsko krajino

Ajdovščina, 19. febr.—Pošte slovenska duhovščina iz pasa B, ki je v času narodno osvobodilnega boja ostala zvesta svojemu ljudstvu, je poslala mednarodni zavezniki komisiji za Julijsko krajino spomenico, v kateri pravi:

"Ko manifestira ljudstvo po vsej naši Primorski in izraža svojo neomajano zahtevo, da se priključi Juljska krajina z Gorljudstvom in Trstom kot sedme federalne enote k Jugoslaviji s Titom na čelu, se čutimo dolžne tudi mi, katoliški duhovniki, ki smo stalno temu zavednemu in zavestno se borečemu ljudstvu vedno ob strani že v času njegove pasivnega odpora proti italijanskemu fašizmu kakor v času njegove herojske domovinske borbe, da javno povemo svoje mnenje.

V prvi vrsti čutimo potrebo, da najostreje obsodimo namerno izmišljene klevete, naperjene proti ljudski oblasti, to je obenem proti našemu ljudstvu in njegovi volji. Tega klevetanja, ki so si ga izmišlili sovražniki ljudstva, italijanski imperijalisti, se oprijemljejo v zunanjem svetu in ga širijo sovražniki demokracije, vsi tisti, ki so zaradi svojih protiljudskih dejanj pobegli pred lastnim ljudstvom, se izločili iz njega in mu skušajo še danes vsestransko škodovati. Ti ljudje se po večini zbirajo okoli demarkacijske črte, kjer žal dobivajo v svojem protiljudskem delovanju podporo tamkajšnjih oblasti.

Kakšne so te klevete? V prvi vrsti tisti, ki ste bili zapejlani od gotovih propagandistov, katerim je vse drugo bolj pri arcu kot pa usoda slovenskega naroda in malih, bolnih, nedolžnih slovenskih otrok. Stopite sedaj tudi vi v naše vrste in pomagajte po svojih močeh, tako da ne bomo samo dosegli določen cilj, temveč visoko preseglj našo kvoto. Ves denar bo odgovorno odgovornim krogom v Slovenijo, kateri bodo gledali, da bo zgrajena mladinska bolnišnica.

Ta razglas se nanaša na delokrog naše podružnice, sličen korak bodo podvezle tudi ostale clevelandске podružnice SANSa, prav tako tudi podružnice po drugih slovenskih nasebinah. Pomnite, da se bo pričela ta kampanja 15. aprila in bo trajala mesec dni!

Na seji podružnice smo tudi razpravljali, da bomo pričeli poleg kampanje za mladinsko bolnišnico tudi s kampanjo za zbiranje obleke. Sedaj je prišla sezona za čiščenje vaših stanovanj in gotovo boste še kaj našli, ki bi bilo porabno za reževe v stari domovini, da jih tako pomagamo vsaj za silo obleči, dokler si ne bodo sami opomogli po groznem opustošenju in ropanju nemške in italijanske pošasti.

Torej na seji naše podružnice je bilo sklenjeno, da pripravimo še eno kampanjo za zbiranje ponošene obleke, katero se bo odposlalo potrebnim v staro domovino. Spravite vse, kar ne potrebujete in ki je še priljubeno uporabno. Kakor hitro bo naša podružnica dobila primeren prostor, bomo o tem obvestili našo javnost.

Za podružnico 48 SANSa: J. F. Durn, tajnik.

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

ki so odstopili v znak protesta proti tem razmeram.

Eden ameriških častnikov, ki je član ameriške komisije opazovalcev glasovanja, je prepoval severne pokrajine Grčije in mi je dejal, da so se levičarji povsod bali z njim govoriti. Objavil mi je, da je teroriziranje nemonarhistov jako razširjeno, ter da povsod razgrajajo teroristične bande, ki očitno uživajo podporo žandarmerije.

Zanimivo je bilo poročilo uradnika UNRRA-e, ki je bil v Jani v Epiru. Pritožil je, da generalni guverner te pokrajine razdeljuje dobave UNRRA-e v korist svoje politične akcije. Omenjeni guverner je namreč odklonil drugje uvedene metode razdeljevanja ter je razdelil posebne nakaznice za obleko, in sicer svojim pristašem. Tudi za živež je uvedel posebno proceduro pri delitvi, tako da so njegovi pristaši uživali posebne ugodnosti.

V nekaterih krajih, kjer je bilo znano, da nima nobene zaslombe, je prepovedal razdeljevanje.

MRS. ROOSEVELT, NAŠA PREDSTAVNICA V ORGANIZACIJI Z. N.

Mrs. Eleanor Roosevelt, žena pokojnega predsednika Franklina Delano Roosevelta, je vedno verjela v to, da se morajo žene poslužiti prilik, ki se jim nudijo v političnem ali pa v javnem ter poklicnem življenju. Kar je pridigala, je tudi sama izvajala. Ko je prišla v Belo hišo, se je kaj hitro poslužila danih prilik ter je služila dežel kot prva žena tako, kot menda še nobena predsednikova soproga pred njo. Pred nedavnim je sprejela mesto delegatke v UNO ter se je udeležila zborovanja to mednarodne organizacije, ki skuša prinesiti svetu trajen mir. Na zborovanju v Londonu je pokazala svojo samostojno miselnost v mnogih ozirih, ter se je posebno potegnila za one pregnance, ki se boje vrniti nazaj v svoje rojstne dežele.

Kot edina ženska delegatka med ameriškim zastopstvom na zborovanju, je bila ga. Roosevelt imenovana v socialni, kulturni in humanitarni odbor skupščine Združenih narodov. Temu odboru je bil predložen predlog jugoslovanskih delegatov, ki so dejali, da izjemno španskih pregnancev in beguncev, ne bi smeli nobeni drugi pregnanci prejemati pomoči po preteku dobe štirih mesecev. Angleški vnajni minister je k temu predlagal, da se problem izroči v presojo in študijo ekonomskemu in socialnemu svetu ki je eden od dveh glavnih svetov UNO. Ga. Roosevelt se je strinjala s tem predlogom in je dejala, "da mi v Združenih državah se dobro zavedamo resnosti tega problema ter vemo, da ga je treba rešiti v človečanskem smislu."

Po več dni trajajoči debati o tem vprašanju, je ga. Roosevelt predložila resolucijo, v kateri je zahtevala, da se stvar vrne posebnemu odboru socialnega in ekonomskega sveta, ki naj zadevo reši. Sovjetska delegacija je nato predlagala dodatek k prvemu predlogu, da se pregnance pošlje v njih domače dežele ter da se odpravi širjenje propagande v begunskih taboriščih. Ga. Roosevelt se je dosledno držala ameriškega gledanja na stvar in je hotela vedeti, kaj da je pravzaprav propaganda? In ko je bila cela zadeva končno izročena v področje glavne skupščine UNO, je ga. Roosevelt še vedno branila svoje stališče z ozirom na ta problem in iz vidika svobode govora. "Ali smo člani Združenih narodov tako šibki," je dejala, "da bomo prepovedali in zanimali ljudem pravico slišati to, kar verujejo njih prijatelji?"

Kot vemo, je skupščina UNO dne 13. februarja porazila razne dodatke k predlogu za repatriacijo pregnancev z 31 glasovi proti 10. Sprejeta je bila namesto tega resolucija, ki je bila proti prisilni repatriaciji pregnancev, a je pa priporočala imenovanje posebnega odbora, ki naj preštudira problem pregnancev, ki se nečejo ali se boje vrniti v svoje domovine.

S svojim nastopom tekom teh razprav je ga. Roosevelt pokazala, da je sposobna in pripravljena, da se bori z orožjem, temveč z idejami.

Toda tudi Quintanilla ni brez papore. Lombardo Toledano, predsednik Federacije latinsko-ameriških delavcev, je napadel angleški imperializem, češ, da se skuša povezati z Zedinjenimi državami v svrhu vojne proti Sovjetski uniji.

Prvi okrožni narodni sodnik v Zagrebu se je 22. novembra pričel proces proti 14 vodilnim funkcionarjem Prve hrvatske praštedione (Praštedione) in funkcionarjem svedske banke, ki so bili dobi okupatorji. Obtožbe so bile, da so v dobi okupacije postavili podrejene jim ugovore v celoti v službo okupatorjevega režima, da so dobili ogromne kredite za izvoz proizvodnje v podjetjih, ki so izdelovala blago za potrebe sovražnikov, da so delovali pri ropanju narodnih premoženj in premoženj v omejitih, da je okupatorji izropali našo državo v svobodni državi, da so tudi nevarne vojaške dobave. Tu so vladale obupne razmere. Delavci so stalno ovajali ustaškim oblastem. Generalni ravnatelj podjetja je po prihodu Nemcev postal ustaški klatvec Milobar, ki je 1. 1941 vodil ustaše, na pokolje Srbov in je sam ubil bivšega delavca tvrdke Drach ter truplo vrnil v Kolpo. Pliverić se kot predsednik društva vsega tega ni sramoval.

Ali je treba tega? "Crni kanali, po katerih se pretaka različen živež in blago, ki je na karte, vodi k tistim, ki si vse to lahko privoščijo po "crnih" cenah. Vsi vemo, da to ni prav, da je to greh, storjen nad skupnostjo. Zavedamo se, da smo mi sami tisti, ki smo poklicani, da razkrinkamo brezvestne spekulante. Razloženo nam je tudi, kam naj se obrnemo in kjer naj prijavimo "crne" grehe. Kljub temu pa gledamo, kako delajo pujsi "crno" smrt, danes tu, jutri pri sosedu, se jezimo, se grizemo in zvrčamo krivdo na neko oblast, katera pa smo mi sami. Na koga naj se torej upravičeno jezimo? Na koga naj zvrčamo krivdo? Ali na tiste, ki nezakonito koljejo, prodajajo in kupujejo? Ne! Saj poznamo ljudi, poznamo sami sebe in vemo, da je treba res volje in pravega odnosa do skupnosti, da sami ne pademo v te "crne" grehe. Jeziti in zgrazati se moramo torej edinele nad seboj, nad vsakim posameznikom, ki te oblasti: svojih pravic in dolžnosti še danes ne zna izjavljati.

Teror na Grškem. Ateens. — ONA — (Poroča Konstantin Poulos). — V podeželnih grških pokrajinah, v katerih živi preko 65% vsiega prebivalstva, vlada danes strah pred organi vlade, pritisk radi nepravičnega in politično usmerjenega razdeljevanja dobav UNRRA-e, in teror žandarmerije in monarhističnih tolpi. Te obtožbe prihajajo ne le iz krogov levice, temveč tudi s strani ministrov in visokih uradnikov iz centra.

Glasovi iz nasebin. (Nadaljevanje z 2. strani.) ki so odstopili v znak protesta proti tem razmeram. Eden ameriških častnikov, ki je član ameriške komisije opazovalcev glasovanja, je prepoval severne pokrajine Grčije in mi je dejal, da so se levičarji povsod bali z njim govoriti. Objavil mi je, da je teroriziranje nemonarhistov jako razširjeno, ter da povsod razgrajajo teroristične bande, ki očitno uživajo podporo žandarmerije.

MRS. ROOSEVELT, NAŠA PREDSTAVNICA V ORGANIZACIJI Z. N. Mrs. Eleanor Roosevelt, žena pokojnega predsednika Franklina Delano Roosevelta, je vedno verjela v to, da se morajo žene poslužiti prilik, ki se jim nudijo v političnem ali pa v javnem ter poklicnem življenju. Kar je pridigala, je tudi sama izvajala. Ko je prišla v Belo hišo, se je kaj hitro poslužila danih prilik ter je služila dežel kot prva žena tako, kot menda še nobena predsednikova soproga pred njo.

Mehika in organizacija Zedinjenih narodov. MEXICO CITY. — ONA — V Mehiki je mnogo vročega razpravljanja o tem, kakšno vlogo bi morala igrati Mehika na sestanku varnostnega sveta zedinjenih narodov v New Yorku. Gre pred vsem za to, kakšno vlogo naj zavzame v sedanjih sporih med Anglijo, Rusijo in Zedinjenimi državami. Slišati je najrazličnejše izjave — od levičarskih, ki priporočajo izredno strog nastop proti angleškemu imperializmu, pa do konservativnih, ki bi hoteli ožigosati komunizem kot največjo grožnjo, ki preti zahodnemu svetu.

LEV N. TOLSTOJ:

KAZAKI

KAVKAŠKA POVEST

Iz ručine prevel
JOSIP KNAFLIČ

(Nadaljevanje)

Praporčak se je poklonil, stisnil Oleninu roko in odšel. Med tem ko se je Olenin odpravljaj, je slišal ukazujoči in razlagajoči glas praporčaka, ki je dal domačim ljudem povelja. A čez nekoliko minut je videl Olenin, kako je praporčak, hlače zavihane do kolen, v raztrgani srcaji in z mrežo na rami, šel mimo njegovega okna.

"Falot!" je rekel stric Jeroška in izpil svoj čaj iz svetske čaše. "Kaj ali mu res misliš plačati šest rubljev? Kdo je to slišal? Najboljšo izbo v vasi dajo za dva rublja. Ta beštja! Dam ti jaz svojo za tri rublje."

"Ne, že ostanem rajši tukaj," je dejal Olenin. "Šest rubljev! Neumen denar! O jeji!" je odvrnil stariček. "Vina daj, Ivan."

Ko sta bila malce pozajtrkovala in izpila kozarček žganja za na pot, sta stopila Olenin in stariček osmih jutraj na cesto.

V dvoriščnih vratih sta naletela na zaprežen voz. Obvezana do oči z belo ruto, v bešmetu vrh srcaje, v škornjih in z dolgo šibo v rokah, je Marjanka vlekla vola za vrvo, ovito jima okoli rogov.

"Sladko dekletce," je rekel stariček in delal, kakor da jo hoče prijeti.

Marjanka je zamahnila po nje in s šibo in veselo pogledala oba s svojimi lepimi očmi.

Oleninu je postalo še veselejšo pri sruču. "No, pojdiva, pojdiva!" je rekel in vrgel puško na ramo; čutil je na sebi deklidin pogled.

"Hi! Hi!" se je razlegel za njim glas Marjankin; in takoj zatem je zaškripal voz.

Megla se je bila deloma vzdignila in razkrila mokra trstena slemena, deloma se izpremenila v roso, ki je poškopila pot in travo okoli plovov. Povsod se je kadilo iz dimnikov. Ljudje so hodili iz vasi — ta na delo, ta na reko, ta na kordon. Lovca sta stopala vstric po vlažni, s travo porasli poti. Psi so, mahaje z repi in oziraje se na svojega gospoda, tekli na straneh. Mirjade komarjev so plesale po zraku in spremljale lovca, pokrivajoč jim hrbet, oči in roke. Dihal je po travi in gozdnih vlagi. Olenin se je neprestano oziral na voz, na katerem je sedela Marjanka in s šibo priganjala vola.

Dokler je šla pot za vasjo, po pašnikih, se je Jeroška razgovarjal. Ni mogel pozabiti praporčaka in je venomer zabavljaj čezenj.

"Pa zakaj si tako hud nanj?" je vprašal Olenin.

"Skopuh je! Ne morem ga trpeti. "Kadar crkne, mu ostane vse tu. Za koga grabi? Dve hiši je sezidal. Drug vrt je svojemu bratu odžrl. In potem tudi pri pisarijah kakšen pes je! Iz drugih vasi prihajajo k njemu, da jim napravi pisanja. In kakor kaj napiše, tak gre stvar tudi po volji. A za koga mu treba grabiti? Saj sta samo fantiči pa dekletke: to omoži, pa ne bo nobenega."

"Torej hrani pa za doto," je rekel Olenin.

"Kako doto? Dekle vzame vsak tudi brez dote, dekletke je imenitno. A on je takšen zlodeč, da jo če dati povrh še bogatemu. Veliko poročno darilo če iztisni. Tu je kazak Luka, moj sosed in nečak, vrl dečko, ki je Čečenca ubil; ta jo že dolgo snubi. A mu je še zmeraj ne da. Ima ta izgovor in drugega in tretjega; dekletke je premlado, pravi. A jaz vem, kaj misli. Hoe, da bi mu nosili v hišo. Kak vrag, je bil

zdaj zaradi tega dekleta! A vseeno jo zaroče z Lukaško. Zato ker je prvi kazak v vasi, džigit; Abreka je ubil in križec bo dobil."

"A kako je to? Sinoči, ko sem hodil po dvorišču, sem videl, kako se je domača hči poljubovala z nekim kazakom," je rekel Olenin.

"Lažeš!" je zavpil stariček in se ustavil.

"Pri Bogu!" je dejal Olenin.

"Baba je vrag," je rekel Jeroška zamišljeno.

"A kakšen kazak je bil?"

"Nisem videl, kakšen."

"No, kakšen kurpej (našiv iz jagnjetovega kožuha) je imel na kučmi? Bel?"

"Da."

"In rdeč zipun? Ali je bil tvoje velikosti?"

"Ne, večji."

"On je!" Jeroška se je zasmel. "On je, moj Marka. On, Lukaška. Jaz mu pravim Marka, za šalo. On sam! Rad ga imam. Takšen sem tudi jaz bil, očka moj. Kaj bi jih samo gledal? Bilo je, ko je spala moja ljubica skupaj z materjo in nevost; a vseeno sem lezel k njej. Izba je bila visoko; mati je bila čarovnica, vrag: ni me mogla trpeti. Pa sem prišel s svojim prijateljem, Girčik mu je bilo ime. Prišel sem pod okno, mu zlezal na ramo, privzdignil okno pa si jo poiskal. Na klopi je spala. Enkrat sem jo tako zbudil. Kako je zastokala! Spoznala me ni. Kdo je? A jaz nisem smel govoriti. Mati se je že premikala. Snel sem kučmo in ji jo porinil v gobček; pa me je spoznala takoj po robu, ki je bil na kučmi. In skočila je ven. Takrat mi ni manjkalo ničesar. Sira in grozdja, vsega mi je nanosila," je dostavil Jeroška, ki je rad osvetljeval vse od praktične strani. — "In ni bila edina. To je bilo življenje."

"Kako je pa zdaj?"

"Le pojdiva za psom in spodiva fazana na drevo; tedaj streljaj."

"Ti bi se bil še Marjanke lotil!"

"Le pazi na psa. Drevo povem do konca," je rekel stariček in pokazal na svojega ljubčka Ljama.

Umolknila sta.

Ko sta bila prehodila še kakih sto korakov v razgovorih, se je stariček zopet ustavil in pokazal na šibo, ki je ležala preko pota.

"Kaj si misliš pri tem?" je dejal. "Ti misliš, to je kar tako. Ne. Ta palica leži slabo."

"Zakaj slabo?"

"Nasmehnil se je.

"Ti ničesar ne veš. Poslušaj mene. Kadar palica tako leži, ne stopi čez njo, ampak pojdi ali okoli ali pa jo brcni tako s pota in izgovori molitev: "V imenu Očeta in Sina in Svetega duha," in pojdi v božjem imenu. Ničesar ti ne naredi. Tako so mene še stari ljudje učili."

"Ah, kaka neumnost!" je rekel Olenin. "Povej rajši kaj o Marjanki. Ona torej ima Lukaško?"

"Št! Molči zdaj," je zopet šepetaje prekinil stariček ta pogovor. "Le poslušaj. Zdaj bo okrog in okrog hosta."

In stariček je, neslišno stopajoč v svojih porinah, šel spredaj po ozki stezi, ki je vodila v gosti, divjezarasli les. Nekaterikrat se je z nagrbčastim čelom ozrl na Olenina, ki je šumel in ropotal s svojimi velikimi škornji in se, neprevidno držeč puško, večkrat zatikal za veje, ki so prepregale pot.

(Dalje prihodnjic)

najbolj zanimiva področja v Jugoslaviji. Medtem ko so severni rodovitni predeli Bosne stalno izpostavljeni poplavam, pa se v zahodni Bosni in Hercegovini nekatera polja nahajajo stalno ali pa vsaj deloma pod vodo, tako da žetev tu nikoli ni sigurna. Ta polja obsegajo 39 odstotkov obdelovalne zemlje. Vsako pomlad in jesen je poplavljenih 56,000 ha dobre zemlje, 19,000 ha je močvirnate zemlje, 50,000 ha pa ni mogoče izkoriščati zaradi suše. Z melioracijo teh polj bi bil rešen problem prehrane Bosne in Hercegovine. Za vodna regulacijska dela je predvideno v l. 1946 69,500,000 dinarjev, za melioracijska dela 96 milijonov, a za samostojna dela 302 milijona, vsega 187,500,000 dinarjev iz zveznega in federalnega proračuna. Polovico tega kredita znaša več kot je bilo za takšna dela v stari Jugoslaviji odobreno tekom 15 let.

Po prikazanju tega stanja hidrotehničnih del so predstavniki posameznih okrajnih odborov poročali o potrebah hidrotehničnih del v svojih okrajnih in o stanju hidrotehničnih objektov. Bihaiško okrožje potrebuje predvsem vodovode in cisterne. V banjaluškem okrožju je potrebno za izvedbo vseh tehničnih del v roku 5 let investirati 236 milijonov dinarjev. V dobojskem okrožju bi stala ta dela 23 milijonov in bi bilo osušeno 7500 ha zemljišča. V tuzlanskem okrožju bi potrebovali za melioracijska dela v roku 10 let 250 milijonov dinarjev. Ta investicija bi se zelo hitro izplačala, ker je zemljišče, na katerem je treba izvesti melioracijska dela, zelo rodovitno. V sarajevskem okrožju posvečajo največjo skrb obnovi vodovodov, ki bodo popravljeni v Sokolovcu, Rogatici, Višegradu, Foči, Gorazdi in drugod. V Hercegovini pa se vrše dela za izsuševanje Mostarskega blata in Imotskega polja.

Ministrstvo za gradnje Bosne in Hercegovine je nudilo prebivalstvu pri obnovi veliko pomoč, zlasti pri preskrbi gradbenega materiala, gradbenih strojev in prevoznih sredstev. Do sedaj je bilo razdeljeno 3,984,000 kosov strešne opeke, okrožni odbori pa so dobili 32 vagonov žebelja in okrog 50,000 kosov okovja za mizarška dela, do konca leta pa bodo dobili še 10 vagonov žebelja. Tudi zvezna vlada je pokazala veliko razumevanje za potrebe Bosne in Hercegovine. Dobavila je 900 m³ stekla in 2500 kg krita.

Veliko pozornosti so oblasti posvečale popravilu cest in poti, kakor smo že omenili. Po poročilih, ki so bila podana na konferenci, je bilo do sedaj popravljeno 50 odstotkov celotnega cestnega omrežja. Popravljenih je bilo 441 mostov v dolžini 9067 m in 860 prekopov v dolžini 22,000 m. Vse ceste so sedaj toliko prehodne, da omogočajo oskrbovanje prebivalstva. Za l.

1946 je predvidena gradnja 51 mostov. Za lesene mostove je določenih 20 milijonov dinarjev, za betonske pa 80 milijonov. Za izvedbo del na cestah, ki so pod federalno upravo, je predvidena vsota 138,9 milijona dinarjev, za državne pa 104 milijone dinarjev.

Na konferenci so se dotaknili tudi urbanistično-arhitektonskih vprašanj. Za rešitev teh vprašanj je za l. 1946 predvideno 303 milijone dinarjev. Predvidena je obnova poslopij okrajnih in okrajnih narodnih odborov, čuvajnic in cestarskih hiš. Predvideva se tudi gradnja 400 vaskih hiš, 1000 hiš po mestih, 10 vzornih vaskih naselij, 5 vzornih trških naselij, več prosvetnih domov in drugih poslopij. V okviru enotnega načrta za celokupno Jugoslavijo se bo pričel izvajati tudi gradbeni načrt za Bosno in Hercegovino, ki bo služil kot temelj za delo v bodočnosti.

Po vseh poročilih se je na konferenci razvila zelo živahna in plodna diskuzija, ki je še bolj osvetlila razna prečja vprašanja. Ob zaključku konference pa so bili poslani brzojavni pozdravi predsedniku zveze vlade maršalu Titu in predsedniku vlade Bosne in Hercegovine Rodoljubu Čolakoviću.

—Po Slov. Poroč.

Razni mali oglasi

MAID

General Housework, exp. only. 2 adults, no laundry, salary \$25; stay own room and bath.

SUPERIOR 8533

HOUSEKEEPER

Plain cooking, white, between 35 and 40 yrs. old; full charge 3 children, personal laundry, employed couple, stay, good pay.

VICTORY 6487

COOK, 1st floor cleaning, no laundry; between 35 and 40 yrs. old. 3 children, ages 8-6-3 yrs. old. Beverly Hills. Stay own room and bath. Call

BEVERLY 4604

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

se vsi društveni tajniki in tajnice in člani, ki jih društvo izveduje v to svrhu.

Nali nastavljeno katalin in potovanja zastopniki za določeno okrajje so:

Louis Barbarich, za Milwaukee Wis. in okolice.

Anton Janjovich, za Cleveland Ohio in okolice.

Frank Klus in Chisholma, Minn. za Chisholm in okolice.

Frank Cvetan in Tire Hill Pa. za vso srednje-zahodno Penno.

Anton Zornik in Hormonia, Pa. za vso zapadno Pennsylvanijo.

Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svoje naročnice direktno listu

PROSVETA

2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Razni mali oglasi

SLAVAI NIČ VEČ HRBTOBOLA

Tukaj je čist, modern in najkakovostnejši naveden hrbtobola. Johnson's Best Plasteri Ojačaja bolečine, otrpje, nategnjenost. Vpivna priložnost V vseh lekarnah. Zahtevajte Johnson & Johnson Kakovost.

GIRLS UNDER 25—for Photo Finishing, Sorting and Spreading Snapshots, and Cutting Film. Will teach. Exp. not necessary. Steady work. Good earnings. Good working conditions. LANE PHOTO SERVICE, 3155 W. Lake St.

STENOGRAPHER
Able to take dictation, also relieve switchboard operator.
Pleasant office, excellent salary.

ALLIED SUPPLY CO.
2337 So. Michigan Cal. 5310

OPERATORS
Single needle
Steady work Good pay

TEXTILE PRODUCTS CO.
1323 So. Michigan
3rd floor

BEAUTICIAN,
hair stylist, manicurist.—Good salary; short hours.

Pierre Andre South Side Salons
BUTTERFIELD 3323

HOUSEKEEPER—COOK
small appt. Stay own room, care of child, also light personal laundry.

PHONE SUPERIOR 9449

BEAUTY OPERATOR
5 days week, top salary and commission. Good working conditions. North side. Call

HOLLYCOURT 3330

SILK SCREEN SQUEEGEE OPERATORS
Experienced preferred
Good pay and future

WEISZ DECALCOMANIA
732 So. Sherman—6th Floor

Experienced All Around
DRESSMAKER
Must be neat and capable. Good starting pay. Good working conditions. Apply

O. D. ROCHON
617 N. Wabash Ave.

WOMEN
FOR PACKING CANDY
by hand or machine
Steady work Good pay

CRYSTAL PURE CANDY CO.
2611 W. Chicago Ave.

B-O-Y
FOR INTER-OFFICE and FACTORY MESSAGES
Excellent Opportunity
M. BORN & CO.
1080 W. Adams St.

MEN
CANDY MAKERS' HELPERS
No experience necessary
80 hour week - Steady work

CRYSTAL PURE CANDY CO.
2611 W. Chicago Ave.

FOOD MFG. PLANT
HANDY MEN
NEEDED
STEADY JOBS NOW OPEN
Good starting wage and overtime
NO AGE LIMIT
Paid Vacations
FREE insurance and hospitalization plan
APPLY
450 No. Hermitage Ave.

WE NEED MECHANICS and FITTERS
ON STEEL STAIRCASES
50-Hour Week
Steady Work

Woodbridge Ornamental Iron Co.
2715 CLYBOURN AVE.

SECURE YOUR FUTURE WITH AN OLD ESTABLISHED FIRM
We have several positions open for
FIRST CLASS TRUCK WOODWORKERS and BLACKSMITH FINISHERS
Excellent working conditions. Agreeable co-workers Ask for Mr. Byrd
ROYAL TRUCK BODY BUILDERS
51 E. 71st STREET

MEN NIGHT SWEEPERS
Hours 5 PM to 1 AM
DISCOUNT PRIVILEGE ON MERCHANDISE
Apply R. 19

SEARS ROEBUCK & CO.
HOMAN & ARTHINGTON

Razni mali oglasi

JANITORS
FOR OFFICE BUILDING
Prefer one who had other janitorial in charge
U. S. STEEL SUPPLY CO.
1684 N. Throop Street

APPRENTICE PRESSMEN or FEEDER
Will train
Excellent opportunity

WEISZ DECALCOMANIA
732 So. Sherman—6th Floor

CADILLAC GLASS CO.
980 W. Cermak Rd.
Has an opening for Steno-Typist siring a permanent position—good salary and pleasant working conditions. See or call

MR. SHORTINO MON. 10

Bank Bookkeeping Operators
Experienced or inexperienced
40 hour week
Good salary and opportunity for advancement

Central National Bank
728 W. Roosevelt Road

STENOGRAPHER
PERMANENT
with progressive organization

GOOD SALARY
5 day week
Bonus and other benefits

Minnesota Mining Mfg. Co.
1500 S. Western Ave.
Mr. Nelson Tel. Mon. 6

MEN
Experienced for
CRATING - WRAPPING & ORDER PICKING
Steady work - Time 1/2 over 40 hrs.
Very good wages

Shelby Craft Co.
2734 W. SUPERIOR
Humboldt 8911

SORTERS
FOR LIGHT PLAST MANUFACTURING
5 1/2 day week
BONUS AND PENSION PLAN
Apply

GITS MOLDING CORPORATION
4800 W. Huron Street

APARTMENT HOTEL MANAGER
Pleasant working conditions. Use Scale. Near all transportation. See Resident Mgr.
Apt. 100 between 9 AM and 1 PM
6254 Harper Ave.

BABSON BROS
2843 W. 19th Street
has permanent positions available now for

• Typists
• Stenographers
• General Office Workers
Experienced or Beginners
5-DAY WEEK
We need girls in our shipping dept. for filling orders.
CAFETERIA IN BUILDING
Group life insurance and hospitalization available.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR
Letnik 1946
CENA \$1.50 S POŠTINO VRED

V nobeni knjigi, ki stane mnogo več, ne dobite toliko gradiva tako izborne vsebine kot jo ima letošnji

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

Naročite ga

svojcem v starem kraju!

Stane \$1.65 s poštnino vred

Pošljite nam točen naslov in vsoto, vse drugo izvršimo mi

Naročila sprejema

PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave. - Chicago 23, Ill.

NAŠE GOSPODARSTVO

Prva konferenca gradbenih voditeljev Bosne in Hercegovine

V nobeni jugoslovanski pokrajini v tej vojni ni bilo toliko razdejanega kot v Bosni in Hercegovini. Tu lahko potujemo več dni, pa ne vidimo drugega kot požgane vasi. Poti so razkopane, mostovi porušeni, železniške proge uničene. Po nepopolnih podatkih, ki jih je zbralo federalno gradbeno ministrstvo, znaša škoda na javnih poteh okrog 350 milijonov dinarjev. Pred vojno je bilo v Bosni in Hercegovini okrog 7300 km državnih, pokrajinskih in občinskih cest. Od teh jih je okupator uničil 1500 km in je porušil 450 mostov. Velika je tudi škoda na porušeni javnih zgradbah, na inventarju in na porušeni stanovanjskih hišah. Skupna škoda na teh objektih je cenjena na 4 milijarde in 920 milijonov dinarjev, saj je bilo samo stanovanjskih hiš požganih okrog 120,000. Prav tako je bila hidrotehničnim napravam povzročena velika škoda, ki se ceni na 110 milijonov dinarjev.

To opustošenje kaže, kako velike in težke naloge so postavljene pred naše ljudstvo in naše oblasti v vprašanju obnove Bosne in Hercegovine. To ni samo vprašanje bosanskega ljudstva in bosanskih oblasti, temveč je v precejšnji meri naše skupno vprašanje. Pri obnavljanju prometa, pri obnavljanju javnih in zasebnih zgradb v Bosni so bili doseženi že veliki uspehi. Kljub pomani-

največjo skrb zgraditvi stanovanj za prizadeto prebivalstvo, so s pomočjo oblasti zgradili in popravili 3596 hiš, a ljudstvo samo je obnovilo 4800 hiš. Poleg tega so popravili 94 javnih zgradb in šol, 95 km cest, postavili 298 lesenih in 98 betonskih mostov ter zgradili 2422 m³ podpornih zidov.

V banjaluškem okrožju so obnovili 7543 hiš, 44 šol, 26 javnih poslopij, 3965 m mostov, 6200 m nasipov in 30 km porušeni cest. Pri teh delih je sodelovala tudi mladina, organizirana v delovnih brigadah, ki je brezplačno delala šesteto 210,000 dni.

V okrožju Doboj so od osvoboditve do danes obnovili 283, popravili pa 1108 hiš, večinoma na pobudo samih lastnikov.

V sarajevskem okrožju je bilo v nekaterih okrajnih porušeni nad 50 odstotkov poslopij. Doselej je bilo obnovljenih 1490 in popravljenih 2409 hiš. Za obnovo je bilo nakazanih 20 milijonov dinarjev.

Na področju hercegovskega pokrajinskega odbora so preteklo zimo pod najtežjimi okolnostmi zgradili 1600 m mostov. Popravili so vse ceste, tako da so motorizirani odredi naše armade lahko nemoteno napredovali proti Sarajevu. V zadnjem času je bil zgrajen prekop za odvajanje vode iz Mostarskega blata.

S stališča vodnih razmer spadata Bosna in Hercegovina med